

A vadászati törvény revíziója.

Ismeretes olvasóink előtt, hogy egyesületünk évek óta foglalkozik ezzel a kérdéssel.

Igazgató-választmányunk még az 1938. év folyamán külön bizottságot küldött ki, amelynek az volt a feladata, hogy a tárgyat részletesen megvitatva, megfelelő javaslatot tegyen az egyesületnek.

A bizottság már a múlt év közepén elkészült a rábízott munkával és javaslatát igazgató-választmányunk múlt évi decemberi ülésén szintén letárgyalta.

Tekintettel az ügy nagy fontosságára, az igazgató-választmány a kérdést végleges döntés céljából *a január hó 25-én tartandó rendkívüli közgyűlés* elé utalta.

Feltétlenül szükséges ezért, hogy a bizottság állásfoglalásáról olvasóinkat tájékoztassuk.

A bizottság elsősorban megállapította azt, hogy régi vadászati törvényünk bőségesen módot nyújtott a vadászat megfelelő fejlesztésére és a hiba tisztán az volt, hogy a közbeeső idők nem végezték el az alapvető törvényen azokat a csiszolásokat és módosításokat, amiket a körülmények változása szükségessé tett volna.

A kiküldött bizottság az egyesület hivatásának megfelelően elsősorban az erdőgazdasággal kapcsolatos erdei vadászat és az erdő lététől el nem választható nagyvad-tenyésztés kérdéseivel kívánt foglalkozni. A mezőgazdasági területek vadászatával csak annyiban, amennyiben az az erdei vadásztól el nem különíthető.

A bizottság nem tekintette feladatának azt, hogy paragrafusokba foglalt törvényjavaslat-tervezetet terjesszen elő, hanem csupán azoknak az alapelveknek a megvitatására tért ki, amelyek figyelembevételével kellene az új vadászat törvényt összeállítani.

1. A vad tulajdonjoga.

Elsősorban szakítani kíván azzal a római jogból átvett felfogással, hogy a vad senkinek sem a tulajdona („*res nullius*“).

A bizottság véleménye szerint az ország területén élő vadállomány egyike nemzetünk kincseinek, amelyre a tulajdonjogot foglalás címén elsősorban a terület tulajdonosa jogosult megszerezni.

Ez a felfogás jogalapot ad az államnak ahhoz a ténykedéséhez, amely a vadászati jog gyakorlását bizonyos kincstári illeték lerovásától teszi függővé és nem változtat a régi törvénynek azon az alapelvén, hogy a vadászati jog gyakorlása a földtulajdonnak elválaszthatatlan tartozéka.

A futóvadra vonatkozó tulajdonjog a bizottság álláspontja szerint megszerezhető azáltal is, ha a tulajdonos a területet olyan állandóan jókarban tartott kerítéssel veszi körül, amelyen a futó vad — sem ki, sem befelé — áthatolni nem tud.

Az az álláspont, hogy a vadállomány nemzeti kincs, nemcsak jogot ad az államhatalomnak, de kifejezetten köteleességévé teszi, hogy ennek a kincsnek a megfelelő hasznosításába törvényes intézkedésekkel is belenyúljon.

Az elvi felfogás tehát nemcsak jogalapot ad, de kifejezetten szükségessé teszi a vadászati törvény megalkotását.

2. A vadászterület nagysága.

A bizottság teljes mértékben magáévá tette a régi vadászati törvénynek azt az állásfoglalását, hogy a vadászat önálló gyakorlatához bizonyos területnagyság szükséges. (Önálló vadászterület).

Nem találta azonban helyesnek ebből a szempontból ma már a régi vadászati törvényben minden megkülönböztetés nélkül egyformán megállapított területnagyságot.

A bizottság véleménye szerint azokban az erdőkben, ahol nagyvad (szarvas, dámvad, muflon) tenyészik s ahol ennek a tenyészetnek a fenntartása közérdekből is kívánatos, a vadtenyészetnek is alapjául szolgáló önálló vadászterület nagyságát 1000 kat. holdban kellene megállapítani.

Ahol ennél kisebb erdőterületek érintkeznek a nagyvadas összefüggő erdőterülettel, ott ezeknek az erdőterületeknek a vadászatát a *szomszédos mezőgazdasági területek vadászatától el kellene különíteni.*

Ha az egyenkint 50 kat. holdnál nagyobb, de egymással összefüggő kisebb erdőterületek együttesen az 1000 kat. holdat meghaladják, joguk legyen külön vadászterületté társulni ugyanúgy, mint ahogyan ezt a későbbiekben, a mezőgazdasági területek tulajdonosai részére biztosítani kívánjuk.

Ahol azonban az ilyen kisebb összefüggő erdők területe az 1000 kat. holdat el nem éri, ott azok bérletét a *szomszédos nagyvadas erdőterület tulajdonosa részére* kell biztosítani.

A nagyvadas erdővel szomszédos kisebb erdőbirtokok vadászatát tehát ezek szerint az egyébként a község határához tartozó mezőgazdasági területek vadászatától el kellene különíteni; kivételnek ez alól csak abban az esetben volna helye, ha az ilyen kisebb erdő minden irányban legalább 2—4 km. távolságra fekszik a zárt erdőbirtokoktól. (*Remis.*)

Az ilyen különálló kisebb erdőkre a mezőgazdasági területekre vonatkozó rendelkezések lennének irányadók.

A bizottság a mezőgazdasági önálló vadászterületek területnagyságát is célszerűnek tartaná 500 kat. holdra felemelni, továbbra is meghagyva az 50 kat. holdnál nagyobb összefüggő területek tulajdonosainak azt a jogát, hogy szabályszerű vadász-társulattá alakulva, területeik egyesítésével külön önálló vadászterületet létesítsenek.

Egyébként az egy-egy község határában fekvő, egyenként 500 kat. holdnál kisebb kiterjedésű ingatlanok vadászati jogát éppen úgy, mint eddig, egyesített vadászterület gyanánt szabályszerű árverésen kellene értékesíteni.

Nem lennének a területbe beszámíthatók a belsőségek, kegyeleti helyek, valamint az olyan birtokok, amelyeket olyan allandóan fenntartott kerítés zárt körül, hogy azokon a futó vad sem kifelé, sem befelé áthatolni nem tud.

A szőlőkre vonatkozólag a bizottság azt a megoldást tartaná célszerűnek, ha azokban a vadászat csak szüret után és csak hajtással lenne gyakorolható.

Amennyiben valamely község határában a mezőgazdasági ingatlanok, vagy azoknak egy különálló része az 500 kat. holdat el nem érné, ezt a területet a bizottság véleménye szerint a más község tőszomszédos mezőgazdasági birtokaival együttesen kellene értékesíteni és pedig azzal, hogy ha az ilyen terület határvonalának több mint fél-hosszúságával valamely szomszédos vadászterülettel határos, a bérleti jog — terület-aránylagos vadászati bér ellenében — ennek a területnek a vadászatra jogosultját illesse meg.

Amennyiben az ilyen terület több vadászterülettel szomszédos, az illetékes hatóság állapítsa meg azt, hogy melyik vadászterülethez kell azt csatolni, vagy — ha ennek szüksége felmerül és a célszerűség úgy kívánja — hogyan kell azt a szomszédos vadászterületek között megosztani.

A bizottság külön kívánta tisztázni a *zárvány* és a *nyúlvány* fogalmát.

Zárvány (enclave) az önálló vadászterületre megállapított legkisebb területnagyságot el nem érő olyan terület, amelyet minden oldalról más önálló vadászterületek környeznek.

Közömbös ebből a szempontból az, hogy akár a zárvány, akár a környező vadászterületek egy vagy több tulajdonos (közséگی vadászterület) kezén vannak-e.

A zárvány vadászati jogának bérletére vonatkozólag azok a kikötések volnának érvényesek, amiket már előbb az önálló vadászterület nagyságát el nem érő különálló területekre mondtunk.

Az ilyen zárvány bérbevétele csak joga volna a szomszéd területek vadászatra jogosultjának, de nem kötelezettsége s

amennyiben ezzel a joggal élni nem kívánna, a zárványt az ugyanahhoz a községhez tartozó egyéb területekkel együtt kellene bérbeadni, ha pedig ilyen nincs, az illetékes hatóság döntené el, hogy melyik vadászterülethez kell azt csatolni.

Nyúlvány valamely önálló vadászterületnek más önálló vadászterületbe beékelődő olyan kisebb része, amelyik az önálló vadászterületre megállapított legkisebb mértéket el nem éri és amelynek a hosszúsága a szélességét kettőnél többszörösen meghaladja.

Ennek a minősítésnek elengedhetetlen kelléke az, hogy a nyúlványt három oldalról *ugyanannak a vadászatra jogosultnak* a vadászterülete határolja.

Amennyiben ezen a határos vadászterületen nagyvad (szarvas, dämvad, mufilon) tenyészik, úgy a vadászatra jogosult a nyúlvány vadászati jogának részére való bérbeadását követelheti.

Amennyiben a nyúlvány igénybevétele által lecsökkentett vadászterület megmaradó része nem érné el az önálló vadászterületre megállapított legkisebb területnagyságot, úgy a nyúlvány bérlője a megmaradt rész vadászati jogát is bérbevenni lenne köteles.

Csak apróvad tenyésztése, ill. tenyésztete esetén a nyúlvány kötelező bérbeadását csak akkor lehessen kimondani, ha a nyúlvány alakjánál és méreteinél fogva okszerű apróvad-tenyésztésre nem alkalmas. Ilyennek kell tekinteni a vasutak, ármentesítő társulatok, közlekedési útvonalak, stb. részére kihatott területeket, még abban az esetben is, ha azok egy összefüggésben az önálló vadászterületre megállapított legkisebb területnagyságot több község határában együttvéve el is érik.

A többek tulajdonát képező (községi) vadászterületek bérére vonatkozólag a bizottság megállapítani kívánná, hogy *ez a vadászati bér az ingatlanok tulajdonosait terület-aránylagosan illeti meg és hogy ebben a bérben benne foglaltatik a kérdéses területen tenyésző vad által okozott kár ellenértéke is.*

Ezért a vadászati bérek felhasználására a vadkárokra vonatkozó javaslatnál megegyeszer visszatérünk.

3. Tilalmi idők.

A tilalmi idők tekintetében a bizottságnak az a véleménye, hogy a helyesen megállapított tilalmi idők nemesak a vadtenyésztés érdekeit szolgálják, de bizonyos mértékig megelőzői a túlzott vadkárigénynek is.

Megfelelően bekerített területen továbbra is megmaradna a birtokosnak az a joga, hogy a futó vadat bármikor lőhesse, ill. az állományt legjobb belátása szerint szabályozhassa.

Egyéb területeken a tilalmi időket a bizottság véleménye szerint magában a törvényben kellene szabályozni; a kéméleti idő kezdete és vége azonban az egyes vadfajtáknál — az éghajlati és gazdasági viszonyok figyelembevételével — esetleg ország-részek szerint is változhatnak.

A törvényben való szabályozást a bizottság azért tartja célravezetőbbnek, mint a rendeleti úton évről-évre változó intézkedéseket, mert éppen a legutóbbi idők tapasztalatai igazolják, hogy a vadállományra vonatkozó, egy-egy vidékről beérkező jelentések alapján módosított tilalmi idők a legtöbb esetben hátrányosak voltak más viszonyok között lévő vidékek vadgazdaságaira. Ezért feltétlenül nagyobb biztonságot és nyugalmat jelent a törvényben való szabályozás.

Az egyes vadfajtákra megállapított lelövési idő azt a minimumot kell hogy jelentse, amelynél szűkebbre a vadászat lehetősége nem korlátozható.

A tilalmi időktől való bizonyos mértékű eltérés engedélyezésének a joga a földművelésügyi minisztérium részére lenne biztosítandó, magában a törvényben, azzal a kijelöléssel azonban, hogy minden, az általános tilalmi időben tervezett lelövésre irányuló kérelem elbírálásánál a minisztérium köteles legyen a törvény alapján létesítendő szaktanácsadó testület véleményét is meghallgatni.

Az engedélyezhető eltérés mértékét nem kívánatos a törvényben korlátozni, mert a sokféle eshetőséggel nem lehet előre számolni.

A bizottság osztatlan véleménye szerint a tilalmi idők helyes szabályozása a *vadkár megelőzésének kiinduló pontja kell, hogy legyen.*

A szarvasnál a bika és tehén vadászatának kezdőpontja lehetőleg azonos napra és a jelenleginél korábbi időpontra teendő.

Beható tárgyalás után — amelynek során az összes vadtenyésztési, gazdasági és szociális szempontok alapos elbírálás alá kerültek — a bizottság a következőkben állapodott meg.

A szarvastehén vadászata augusztus 15-től február 15-ig lenne engedélyezendő.

A szarvasbikára vonatkozólag, a bizottság véleménye szerint, két időszakot kell biztosítani, és pedig a bógéssel kapcsolatosan augusztus 15-től október 15-ig, selejtezés céljából pedig december 15-től február 15-ig.

Ez az utóbbi lelövési lehetőség azonban csak 2000 holdnál nagyobb összefüggő erdőbirtoknál lenne engedélyezendő.

A dämavadnál a bikára vonatkozólag a bizottság szeptember 15-től november 30-ig, a tehénre vonatkozólag pedig szeptember 15-től február 15-ig terjedő lelövési időt javasolja.

A borjú lelövési idejének a bizottság véleménye szerint mind a szarvasnál, mind a dämvdánál a tehénével kell egybeesnie.

A *muflonnál* — hazai elterjedését és tenyészeti viszonyait figyelembe véve — most már bizonyos korlátolt, általános lelövési lehetőségeket kellene biztosítani.

A kosznál a november 15-től december 15-ig terjedő időt javasolja a bizottság lelövési időnek, a jerke és bárány továbbra is teljes tilalom alatt maradna.

Az *őzbakra* a bizottság a jelenleg érvényben lévő tilalmi idő fenntartását javasolja továbbra is és ennek értelmében a lelövési idő május 1-től szeptember 30-ig terjedne.

Az *őzsutánál* azonban ismét két időszakra kellene biztosítani a lelövés lehetőségét, hogy a selejtezéssel és államány-apasztással kapcsolatosan felmerülő kívánalmaknak is eleget lehessen tenni.

Ezért azt javasolja a bizottság, hogy a suta lelövése a szeptember 1-től 31-ig terjedő egy hónapban és a december 15-től február végéig terjedő időben tétessék lehetővé.

A második lelövési időszak kezdetének és végének megállapításánál a bizottság az *őzbakkal* való „véletlen“ összetévesztés lehetőségét kívánja kizárni, mert december közepén a bak már könnyen felismerhető.

A *medvére* általánosságban teljes tilalmat javasol a bizottság; amennyiben kivételes esetben egy-egy példánynak az elejtése indokolt, vagy szükséges lenne, ehhez külön miniszteri engedélyt kell kérni.

A *hiuz* és a *nyérc*, mint Magyarország állatvilágának ritka értékei, teljes tilalom alá helyezendők, vassal való fogásukat a bizottság véleménye szerint szigorúan büntetni kell.

A *siketfajd-kakas* lelövését a jelenleg érvényben lévő rendelet szerint, vagyis az április 1-től május 31-ig terjedő időben, javasolja a bizottság engedélyezni.

A *nyírfajdnál* megállapítandó, milyen mértékben található a legnagyobbodott ország határain belül és amennyiben számának lepadása következtében ritka vaddá vált, teljes tilalom alá helyezendő.

Egyébként pedig a kakasra — a siketfajdhoz hasonlóan — április és május hónapok lennének lelövési idő gyanánt engedélyezendők.

Mindkét fajd tojói és jércéi teljes védelemben részesítendők.

A jelenleg érvényben lévő rendelet előírásait javasolja a bizottság továbbra is fenntartani a *lelövési idő* tekintetében, a következő vadfajoknál:

Túzokkakas (április 1-től május 31-ig),

túzoktyúk és jérce (teljes tilalom),

császármadár (augusztus 15-től október 31-ig).

mezei nyúl (szeptember 1-től január 31-ig),
 fogoly, fűrj, haris (augusztus 1-től december 31-ig),
 erdei szalonka (augusztus 15-től április 15-ig),
 nyári lúd, tőkés kaesa (július 1-től február 28-ig),
 vándorsólyom, kerecsensólyom, holló (június 15-től március
 15-ig).

A *fácánnál* nem tartja a bizottság kívánatosnak a kakasra és tyúkra külön lelövési idő megállapítását és azt javasolja, hogy vadászatuk egyaránt a szeptember 1-től január 31-ig terjedő időben engedélyeztessék.

A vízimadarak eddig nem említett fajainál célszerűbbnek tartja a bizottság, ha lelövésüket az április 1-től január 31-ig terjedő időre állapítja meg a törvény.

A teljes tilalom alá helyezett többi szárnyas közül (a jelenleg érvényben lévő rendelet *p*) pontja) kiveendőnek tartja a bizottság a *házigalambot*.

Az *üregi nyul* és *pézsmapocok* megtelepítését a bizottság feltétlenül tilalmazandónak tartja, sőt törvényes intézkedést lát szükségesnek arra vonatkozólag, hogy ez a két, sok kárt okozó vadfajta minden eszközzel pusztíttassék.

A *ritka ragadozók* (barátkeselyű, fakókeselyű, kigyászölyv, darázsölyv, szirtisas, rétisas és ráró) tilalmazása, valamint e vadak fiainak, a madarak fészkeinek és tojásainak védelme tekintetében a bizottság a jelenlegi rendelet előírásainak a fenntartását kívánja. De éppen így kiveendőnek tartja az általános tilalom alól a seregekben vonuló vadludakat, vadkacsákat, téli búvárfajokat, kányákat, karvalyt, héját, szarkát, szajkót, réti héját, gatyás ölyvet, varjakat, verebeket és a szőlőkben, ill. gyümölcsösökben a sereglélyt.

A vadásziaság követelményeire való tekintettel tiltani kívánja a bizottság a fényszóró alkalmazását, a csülkös vadnál pedig csak a golyólövést védelmezi engedélyezendőnek, kivétel legfeljebb az őzsuta lehet, amelyre — de csak hajtásban — a seréllövést is megengedhetőnek tartja.

Súlyt helyez rá azonban a bizottság, hogy a törvénynek erre vonatkozó rendelkezései ellen vétők szigorúan büntetessenek.

4. A vadkár.

A vadkár kérdése talán az egész vadászatnak, ill. a vadászat szabályozásának a legnehezebb pontja.

Egyrészről feltétlenül biztosítani kell azt, hogy a termelő gazdát a túlszaporított vadállomány ne fossza meg munkájának eredményétől.

Másrésről azonban feltétlenül meg kell akadályozni azt is, hogy a vadkár-bejelentések körül az újabbi időkben már igen gyakran felmerült visszaélések továbbra is előfordulhassanak.

Altalában a bizottság kétféle vadkárt kíván megkülönböztetni, és pedigr:

1. ha a vadászati bérlő által tenyészített vad a saját bérelt területén, tehát ugyanazon a területen okoz kárt, ahol tenyészik,

2. ha a szomszédos vadászterületről átváltó vad okozza a károkat.

Az első esetben, amikor a bérlő által túltenyészített vadállomány okoz bizonyos mértékű kárt, a bizottság jogosnak és indokoltnak tartja azt, hogy ezért a kártételért a bérlő felelősséggel tartozzék.

A bizottság véleménye szerint azonban ezt a kérdést csak egyféleképen lehet célszerűen megoldani, és pedigr a vadászberleti szerződés keretében.

Az enemű panaszok ugyanis leggyakrabban azokon a bérelt községi vadászterületeken merülnek fel, ahol a bérlők céltudatos munkával a vadállományt (legtöbbnyire csak az apróvadat) jelentékenyen felszaporítják.

A bizottság véleménye szerint az apróvad jelentősebb kárt vagy egyáltalán nem, vagy csak kivételes esetekben okoz.

Az ilyen esetekre nézve azonban a bizottság véleménye szerint a *vadászati bér egyuttal ellenértéke az apróvad által okozott károknak is.*

Amennyiben a vadászbérlő a terület vadállományát jelentékenyen megszorítja, evvel szaporodik nemcsak a vadászattal járó élvezet lehetősége, de a lőtt vad értékesítésével elérhető haszon is.

Mivel pedigr az apróvad táplálékát feltétlenül a bérelt területen találja meg, az ilyen esetekben indokolt a berleti összegnek időközben való mérsékelt fölemelése.

Ha a törvény végrehajtása során a kormányzat minden vadászbérlőt kötelez pontos lőjegyzék vezetésére, akkor a szaporítás megállapítása nehézségekbe nem ütközik.

Ha pedigr a vadállomány szaporításával emelkedik a fizetett bér is, magában a szerződésben is könnyű érvényre juttatni a bizottságnak azt az állásfoglalását, hogy ilyen esetben a vadászati bér egyuttal ellenértéke a vad által esetleg elfogyasztott terményeknek is.

Az apróvadak közül ugyanis csak kettő van, amelyikről azt lehet mondani, hogy nem *csak* hasznos a mezőgazdaságra nézve, s ez a *nyúl* és a *fácán*.

Az előbbi néha a gyümölcsösökben, vagy késő ősszel a káposztában, répában okozhat észrevehető kárt, míg a fácán néha ősszel a kukoricában károsít.

A bizottság véleménye szerint itt a cél az, hogy ne lehessen a vadászbérlőt ellenség gyanánt szembeállítani a kisgazda-közön-séggel.

Ha pedig a vadászbérlő az emelkedő eredményhez képest magasabb bért fizet, akkor joggal lehet az esetleges vadkár megfizetésére a vadászati bért igénybe venni, mert hiszen a többletbér elsősorban annak a terménynek az ellenértéke, amit a többi vad elfogyaszt.

Ebben az esetben az ilyen vadkárok elintézését egyszerűen a *községi elöljáróságra* kellene áthárítani, amely a bejelentett és tényleg igazolt kárt a befizetett vadászbérből térítené meg és csak a fennmaradó részt osztaná szét a birtokosok között.

Ez az eljárás annál is inkább igazságos volna, mert hiszen az ilyen apróvad-kár rendszerint nem ugyanannál a birtokosnál fordul elő, akinek az apróvad hasznot is okozott, mert pld. a fácán tavasszal a vetésben és a takarmányneműekben hasznos szolgálatot tesz a rovarok pusztításával, kárt ellenben legfeljebb ősszel a kukoricában.

Egyébként a bizottság itt újból szükségesnek látja utalni arra, hogy a tilalmi idők helyes megállapítása az ilyen indokolatlan vadkár-felszámításoknak is elejét veszi.

Már jóval bonyolultabb és nehezebben megoldható a vadkár másik esete, amikor a szomszéd területről kiváltó vad okoz akár az erdő-, akár a mezőgazdaságban károkat.

Itt elsősorban a nagyvadakról, és pedig a szarvasról, däm-vadról és vaddisznóról van szó.

A fácán ellen sokszor emelt panaszra nem térünk ki azért, mert hiszen ezt a tilalmi idők kissé szabadabb rendelkezésével és az apróvad-károkról már előbb elmondott módon könnyen lehet rendezni.

A bizottság véleménye szerint a legtöbb esetben jóformán lehetetlen megállapítani azt, hogy a kárt okozó nagyvad, melyik szomszédos erdőterületen tenyészik, hol van otthon.

Összefüggő erdőterületeknél a vadkár akárhányszor olyan erdő szomszédságában fordul elő, amelyikben a kárt okozó nagyvad, különösen a disznó, csak váltó-vad gyanánt fordul elő.

Akárhány olyan esetről tudunk, ahol a mezőgazdasággal közvetlenül szomszédos, aránylag keskeny, vagy kis kiterjedésű erdőben állandó nagyvad egyáltalában nincs s a vadkárért még sem azt a birtokot teszik felelőssé, ahol a vad tulajdonképpen tartózkodik és tenyészik.

Ezért a bizottság feltétlenül szükségesnek tartja, hogy azokat az erdőbirtokokat, amelyek a nagyvad-tenyésztés és a vadkárok tekintetében meglehetősen zárt egységet alkotnak, a törvény *körzetekben való egyesülésre kényszerítse.*

A körzet egyéb szerepéről a későbbiekben külön lesz szó, itt csupán azt kívánók leszögezni, hogy a körzet határain túl, de magán a körzeten belül is előfordulható vadkáráért a körzet, mint ilyen lenne felelős.

Teljesen igazságtalan volna azonban az egész kérdés elbírálása akkor, ha csak az erdőbirtokot köteleznék a kártérítésre olyan esetben is, amikor a szomszédos mezőgazdasági terület bérlője, vagy vadászati jogának tulajdonosa lesgödörből vagy bármilyen más formában, akadálytalanul lövi a kiváltó nagyvadat.

Amennyiben azonban a mezőgazdasági terület vadászati jogának tulajdonosa, vagy bérlője vállalja azt a kötelezettséget, hogy a kiváltó nagyvadat nem lövi, az okozott kárért való felelősség természetszerűleg teljes egészében a körzetbe tömörült erdőbirtokosokat terhelné, mint akiknek a területén a vad tenyészik.

Ha ellenben a szomszédos mezőgazdasági terület vadászati jogának tulajdonosa vagy bérlője fenntartja a maga részére azt a jogot, hogy a kiváltó nagyvadat lelőhesse, vagy más módon elpusztítsa, természetszerűleg osztoznia kell a vadkárok viselésében is.

A károk elbírálása tekintetében a bizottságnak az a véleménye, hogy a károsítás tényét a megtörténés időpontjától számított legkésőbb 8 napon belül kell megállapítani.

Ezzel szemben a károsítás mértékét és az okozott kár értékét csak a betakarításkor lehet és szabad megállapítani.

Akárhányszor megtörténik ugyanis, hogy a kisebb mértékű tavaszi lerágást, vagy kitiprást a termés, ill. a vetés a betakarítás idejéig teljesen kiheveri s ezért a tényleg okozott kárt előre megállapítani nem lehet.

Igen természetes, hogy minden kárbecslési eljáráshoz meg kellene idézni a körzet bejelentett képviselőjét is, hogy észrevételeit, vagy bizonyítékát és esetleges védekezését minden alkalommal előterjeszthesse.

A kár-követelésre vonatkozólag a bizottság nem foglal állást abból a szempontból, hogy közigazgatási vagy bírói úton legyen-e a kár megállapítható, minden esetre szükségesnek tartja azonban azt, hogy az eljárás a lehető legrövidebb és legegyszerűbb legyen.

Az özet a kártokozó nagyvadak között azért nem soroltuk fel, mert egyrésztől mezőgazdasági termékekben nem okoz számbevehető károkat, másrésztől az ország sok területén az őz ma már kifejezetten mezei vad.

5. Vadtenyésztés.

A vadtenyésztés kérdésében a bizottság véleménye szerint új vadfajok esetleges megtelepítését feltétlenül miniszteri engedélyhez kellene kötni.

Indokolja ezt az is, hogy a nemrég-múlt tapasztalatai szerint történtek olyan telepítések is, (üregi nyul, pézsmapocok), amelyek kifejezetten károsak.

A károk lehető csökkentése és az állomány elsatnyulásának megakadályozása érdekében rendszeresen szabályozni kellene a vad etetését.

Különösen áll ez zordabb téli időjárás esetére, amikor az ilyen szükséges intézkedéseket ezideig csak rendeleti úton állapították meg.

A tenyésztés másik és a nagyvad szempontjából tán fontosabb részét, az állomány-szabályozást, a körzeteken keresztül lehetne legjobban megoldani.

Az önkormányzatot élvező körzet maga állapítaná meg a viszonyok figyelembevételével a lelövendő vad mennyiségét, és pedig a *hímnemű vadra* (szarvas, vagy dámbika) *birtoktestenként elkülönítve, míg a sutavadra egy összegben.*

Csak ilyen módon volna elérhető az, hogy a ma már igen sok helyen túlságosan elszaporodott tehénállomány a megfelelő létszámra csökkentessék.

Biztosítani kellene azonban a földművelésügyi kormányzat részére továbbra is azt a jogot, (amit különben az erdőtörvényben már ma is megtalálhatunk), hogy közigazdaságilag is indokolatlan, túlzott mértékű károsítás esetén a vadállomány apasztását is elrendelhesse és szükség esetén a rendelkezést végre is hajthassa.

Mindaddig azonban, amíg erre szükség nincs, az állomány-szabályozás és az ennek érdekében szükséges intézkedések megállapítása és végrehajtása a körzet önkormányzati tevékenysége körébe tartoznék.

6. Vadászati igazgatás.

A vadászati igazgatás lebonyolítása tekintetében a bizottság a nagyvad-tenyésztésre is alkalmas erdőterületek adminisztrálását teljesen elkülönítendőnek tartja a mezőgazdaság apróvad-vadászatától.

Míg az apróvad-vadászat ügye a közigazgatási kerületek szerint szervezett adminisztrációval minden nehézség nélkül megoldható, addig a nagyvad tenyésztése szempontjából egységes körzetek alakítása a közigazgatási beosztástól teljesen függetlenül végzendő.

Alig van ugyanis olyan nagyvad-tenyésztésre alkalmas nagyobb erdő-tömbünk, amelyik ne feküdnék két, vagy több vár-

megye területén úgy, hogy az egyes részeket sem a tenyésztés, sem a károk megtérítése szempontjából egymástól elkülöníteni nem lehet.

Az apróvad-vadászat felügyeletét a járási és szükség esetén a vármegyei vadászati felügyelők látnák el.

A járási vadászati felügyelőket a közigazgatási bizottság gazdasági albizottsága, míg a vármegyeieket az albizottság előterjesztése alapján a miniszter nevezné ki.

Hatáskörük hasonló lenne az erdőfelügyelők hatásköréhez, tehát elsősorban véleményező és javaslattevő, ellenben beavatkozási jog csak kifejezetten törvénybe ütköző cselekmények esetén illelné meg őket.

A nagyvad-tenyésztési körzeteket, ill. ezek beosztását a földművelésügyi minisztérium állapítaná meg s a körzeti felügyelőt az erdők birtokosai maguk választanák az ezzel hivatása szerint is foglalkozó erdőtisztai személyzetből s a választást a földművelésügyi miniszter erősítené meg.

Az egymással több-kevesebb kapcsolatban lévő körzeteket kerületté kellene egyesíteni s a kerületi felügyelőt a körzetek kijelölése alapján az ott egyénileg is érdekelt erdőbirtokosok közül nevezné ki a földművelésügyi miniszter.

A bizottság teljes tudatában van annak, hogy ezeknek az autonóm körzeteknek a megállapítása nem lesz egészen könnyű feladat. Meggyőződése azonban az, hogy a szarvas-tenyésztésnek és a vadkár viselésének vidékekre való tagolásával, az érdekelt birtokosoknak kisebb csoportokba való tömörítésével lehet olyan egyöntetű közösségeket teremteni, amelyekben belül az érdekelt felek különleges gazdasági és vadászati kívánalmai — a békés megegyezésre törekvő közvetlen megbeszélések útján — sokkal hamarabb és hiánytalanabban oldhatók meg, mint egységes országos szervezettel.

Általános érvényű csoportosulás már azért sem célszerű, mert a károsítás módja és mérvé az egyes birtoktömbökön igen különböző.

Elvként kívánja a bizottság érvényesíteni, hogy a lelövendő hím-vad számát a körzetben foglalt részterületek szerint kellene megállapítani, a sutavadat azonban csak egy összegben az egész körzetre vonatkoztatva, miután annak lelövéséhez nagyobb vadászati érték nem fűződik.

A lelőhető mennyiség a bikáknál terület-aránylagos hányad lenne. A tört részeket egész számra kellene felkerekíteni.

Körzet alakítása csak a szarvas és dámvadra lenne kötelező, joguk lenne azonban a birtokosoknak az őzre vonatkozólag is körzetet alakítani.

A vadkárrok szempontjából a körzet, mint jogi személy, együttesen szerepelne.

Mindenkinek jogában állana saját területét bekeríteni, s így a körzetről kiválni.

A megalakítandó vadászati felügyelőségnek a bizottság nézete szerint biztosítani lehetne azt a jogot is, hogy a körzetek sutavadra vonatkozó vadlelvési kulcsát felülvizsgálhassa és amennyiben azt túl magasnak vagy túl alacsonynak találja, az összes érdekek gondos figyelembevételével módosítására javaslatot tehet.

A vadászati érdekek védelme és a vadászati ügyek céltudatos eredményes irányítása érdekében szükségesnek tartaná a bizottság az *Országos Vadászati Tanács* megszervezését.

A Tanács tagjainak felét az érdekképviselők küldenék ki, és pedig a három országos jellegű vadászati egyesülés, az Országos Erdészeti Egyesület, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület földbirtokos tagjainak csoportja, a földművelésügyi miniszterium erdészeti, valamint vadászati osztálya és az Országos Mezőgazdasági Kamara földbirtokos tagjainak a csoportja két-két tagot, a vidéki mezőgazdasági kamarák földbirtokos csoportjai és a Műegyetem erdőmérnöki osztálya pedig egy-egy tagot (az utóbbi a vadásztan tanárát).

Az Országos Vadászati Tanács a miniszter mellett, mint tanácsadó és kezdeményező szerv működne, amelytől a miniszter minden vadászatot érintő kérdésben szakvéleményt kérhet és köteles volna a Tanács szakvéleményét döntés előtt kikérni a törvényben felsorolt esetekben. Ilyenek pl.:

1. új vadfajok megtelepítésének engedélyezése; 2. a törvényben megállapított időktől eltérő időben való vadlelvés engedélyezése; 3. a nagyvad-tenyésztésre vonatkozó körzetek megalakítása; 4. a járási, vagy vármegyei vadászati felügyelők megbízatása; 5. a fellebbezés folyamán miniszteri döntés alá kerülő körzeti határozatok felülvizsgálása; 6. a vadállomány kötelező apasztásának elrendelése; 7. a járványok esetén teendő intézkedések; 8. az élő és lőtt vad kivitelt szabályozó intézkedések kiadása; 9. közületekkel kötött vadászati bérszerződések felülvizsgálata és esetleges módosításuk; 10. elvi döntést igénylő vadkárkérdésekben való állásfoglalás; 11. vadászati kárbecslők kijelölése; 12. a vadászat ügyét érintő helyi, vagy országos érvényű rendelkezések kiadása.

A nagyvadas körzetek adminisztrációját a bizottság véleménye szerint az erdészeti igazgatástól elkülöníteni nem lehet és így ezekben a körzetekben a körzeti felügyelői teendőkkel valamelyik állami, vagy magánerdőtisztet kell megbízni.

A kerületek számát és beosztását 3—3 évre a földművelés-

ügyi miniszter állapítja meg, az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával.

A felügyelői állások tiszteletbeliek, csupán az irodai költségek ellátására kellene részükre mérsékelt átalányt biztosítani.

A vadászati felügyelő kötelessége volna: ügyelni a törvény és törvényes rendeletek végrehajtására; szükség esetén javaslatot tenni a miniszteriumnak a kerületeket érintő vadászati kérdésekben; hivatalból megfellebbezni az olyan körzeti határozatokat, vagy közigazgatási intézkedéseket, amelyek törvénnyel, rendelettel, vagy az okszerű vadászat érdekeivel ellenkeznek; súlyosabb vadkárosítások esetén hivatalos szakértőként eljárni; az indokolatlanul túlszaporított vadállomány apasztása iránt javaslatot tenni. stb.

7. Büntető rendelkezések.

A vadászat érdekeinek védelmében a jogtalan vadászattal szemben a leghatásosabb rendszabály kétségen kívül az orvvadászatnak *a régi minősítéstől eltérő szigorúbb elbírálása* lenne.

A bizottság véleménye szerint a fegyverrel való orvvadászatot a törvénynek feltétlenül *rablás büntettének* kellene minősítenie és csupán a hurkolást lehetne továbbra is kihágásként elbírálni.

Az eljárás részleteire vonatkozóan a bizottság nem kívánt állást foglalni, csupán annak az egyöntetű véleményének adott kifejezést, hogy a büntető rendelkezések hatályát nagyban emelné olyan, a jogtalanul elejtett vad értékelésére szolgáló *hivatalos árszabályzat*, amelyet — az erdőtörvényben a jogtalanul eltulajdonított erdei termékek értékelésére megállapított árszabályzathoz hasonlóan — a földművelésügyi miniszterium, vagy pedig a törvényhatóságok állapítanak meg.

Hangsúlyozza azonban a bizottság, hogy ennek az árszabályzatnak a tételeit nem a hústérték (a lőtt vad eladási ára) szerint, hanem — az elejtett vad fajtájának és minőségének figyelembevételével — *a tenyésztési és vadgazdasági károsodás alapján* kell megállapítani. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a 10 kgr-os agancsot viselő 20-as szarvasbika elpusztításával a vadászterület tulajdonosát nem kg-kint legfeljebb 50 fillérre becsülhető hús értékének megfelelő, hanem jóval nagyobb károsodás éri.

A tilalmi időben elejtett vad (agancs nélküli bika) után — az erdőtörvénynek a véderdőkre vonatkozó rendelkezéseiseihez hasonlóan — az érték *többszöröse* lenne megállapítandó.

A bizottság meggyőződése szerint a törvénynek kellene gondoskodnia a sebzett fővad követésének jogszabályairól. Még pedig olyan formában, hogy a törvény ne csak megengedje, hanem kötelességévé is tegye a vad megsebzőjének, hogy az általa

megsebzett vadat elejtés céljából, természetesen a vadászatra jogosult hozzájárulásával, a szomszédos területre is kövesse. A szomszédos terület tulajdonosa pedig — előzetesen nyert értesülés alapján — köteles a sebzett vad követését, illetőleg elejtését megengedni, de ennél ő maga is részt vehet, sőt, amennyiben a követés jogáról a vad megsebzője lemond, egyedül is követheti a sebzett vadat annak elejtéséig.

8. Községi bérletek.

Kívánatos volna már a törvényben kikötni, hogy a községi területeket 10 évről 10 évre kell bérbeadni. A 3000, vagy 4000 kat. holdnál nagyobb területeket több részletben kell bérbeadni, de egy részlet, hacsak nem területileg is különálló, 1500 kat. holdnál kisebb ne legyen. A vadászati bér egyuttal a területen tenyésző apróvad által okozott kár megtérítése is. Ezért — amennyiben ilyen károk előfordulnak — a kár értékét a községi elöljáróság a helyszínen állapítja meg, a vadászati bérből kifizeti és csak az ezek levonásával fennmaradó összeg kerülhet a földtulajdosok között felosztásra, illetőleg elszámolásra.

A bérleti szerződések általános feltételeit a földművelésügyi miniszter a megyei vadászati felügyelő javaslata alapján az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával állapítja meg. Amennyiben a vadászati bérlők a vadállományt a községi területen mesterséges tenyésztéssel, vagy túlzott védelemmel olyan mértékben felszaporítják, hogy a fizetett bérösszeg sem az elejtett, ill. befogott vad mennyiségével, sem az általa esetleg okozott károkkal arányban nem áll, jogában áll a földművelésügyi miniszteriumnak a község kérelmére a bért a vadászbérlő és az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával méltányosan felemelni, s amennyiben a vadászbérlő a vadállományt újból apasztja, a bérlő kérelmére a vármegyei vadászati felügyelő javaslata alapján az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával megfelelően leszállítani.

Bérlő csak vadászjeggyel rendelkező magyar állampolgár lehet. Amennyiben a területet többen együttesen bérlik, s a bérlők száma a tízet eléri, vagy meghaladja, úgy szabályszerű vadásztársulattá kötelesek a bérlők egyesülni. A földművelésügyi miniszternek jogában áll az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával egyes kikötéseknek minden községi vadászati bérleti szerződésbe való felvételét kötelezően elrendelni.

9. Vadász-vizsga.

Feltétlenül vitatkozni lehet arról, nem lenne-e célszerű a kötelező vadász-vizsga bevezetése, amelynek anyaga a fegyver kezelésére és a vad életmódjára, valamint a vadászat sportszerű űzésére is kiterjedne.

Természetesen mentesek lennének a vadászvizsga alól az okleveles erdőmérnökök, a szakiskolát végzett erdőőrök, a vizsgázott vadőrök, továbbá mindazok, akik igazolni tudják, hogy a törvény életbelépése idején már legalább 3 év óta saját, vagy bérelt területükön vadásznak.

10. Vadőr-tartás.

A képesített vadőr tartására vonatkozó kötelezettséget — nagyon vadszegény területek kivételével — 3000 kat. holdnál nagyobb vadászterületek bérlőire kellene kimondani, de ezt is csak a törvény életbeléptetésétől számított 5. évtől kezdődőleg, mert jelenleg elegendő számú képesített vadőr nem áll rendelkezésre és a vadőr-képzés jelenlegi rendszere mellett a szükséglet aligha lesz rövidesen kielégíthető.

3000 holdnál kisebb bérelt területeken meg lehetne elégedni a képzés nélkül alkalmazott vadőrrel, csupán a katona-viseltséget, büntetlen előéletet, nagykorúságot és magyar állampolgárságot kellene kikötni.

A vadászati- és fegyveradó mentességet a vadőr részére is biztosítani kellene és hatósági eskületételre kellene őket kötelezni. Szabályozni kell a fegyverhasználati jogát is.

11. A vadőr tanuságtétele.

A hatósági esküt tett vadórt szolgálati könyv vezetésére kellene kötelezni és biztosítandó lenne részére mind az, ami minden közbiztonsági közeget megillet, hogy t. i. tanuságtétele egy magában is bizonyító erővel bír. Külön szabályozást igényel a fegyverhasználat jogának megállapítása is.

12. A vadásztársulatok szervezete.

Az erre vonatkozó általános szabályokat a földművelésügyi miniszter, az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával, rendeletben állapítaná meg.

13. Vadászati irodák.

Vadászati irodák fenntartására csak vadászvizsgát tett, vagy megfelelően képesített és legalább az érettségi bizonyítvánnyal felérő általános képzéssel rendelkező, magyar állampolgár kaphat a földművelésügyi és belügyminisztertől engedélyt.

A vadászati irodák működését a vármegyei és kerületi felügyelőségek figyelemmel kísérni kötelesek és amennyiben működésük a közérdekkel, a vadászat érdekeivel, vagy a vadász-erkölcsesekkel ellenkezik, az engedélyt a földművelésügyi miniszter az Országos Vadászati Tanács meghallgatásával megállapított időtartamra, vagy véglegesen megvonhatja.

Vadászati irodát engedély nélkül létesíteni kihalás.

Ezekben ismertettük lényegében azokat az alapelveket, amelyek alapján az új vadászati törvényt a bizottság véleménye szerint össze kellene állítani.

Természetesen keresni kívánjuk a módot arra, hogy ebben a kérdésben az összes érdekelt testületek lehetőleg egyértelmű állásfoglalással járuljanak a kormányzat elé, ami a törvényalkotást feltétlenül nagyon megkönnyítené.

Hiszen nemcsak egyesületünk foglalkozik már ezzel a kérdéssel évek sora óta, de más érdekeltségek és érdekeltek is végeztek ezen a téren igen értékes tanulmányokat és előkészítő munkát.

Ezek közül kettőt kívánunk külön is kiemelni. Az egyik a „Hubertus Országos Magyar Vadászati Védegylet“-nek *dr. Szádeczky-Kardoss Boldizsár* által készített törvénytervezete.

A tervezet legnagyobbrészt az egyesületünk igazgató-választmánya által is elfogadott bizottsági javaslattal azonos felfogást képvisel.

Két lényegbevágó eltérés van, amelyikre itt rá kívánunk mutatni.

Az egyik a vadkárók és vadászati balesetekből eredő kártérítések kérdése, amelyet a tervező a nyers haszonbér-összegek 30%-ból létesítendő külön alapra kíván áthárítani.

A vadkár-kérdés szempontjából már az előzőkben indokoltuk, miért nem tartanók az egységes szabályozást megfelelőnek.

A vadászati balesetek pedig még inkább teljesen egyéni elbírálást igényelnek.

A másik eltérés a vadászati ügyeknek teljesen önkormányzati útra való terelése, amely külön vadászbíróóság felállításával az önkormányzatot a büntető bíróságon túlmenő hatáskörrel ruházná fel.

Ezek ellenére is meg kell azonban állapítanunk azt, hogy a tervezet komoly elmélyedés eredményeképpen igen ügyesen foglalja rendszerbe a vadászatot közelebbről, vagy távolabbról érintő kérdéseket és ezért melegen ajánljuk minden olvasónknak, hogy amennyiben a Hubertus Országos Magyar Vadászati Védegylettől (Budapest, II., Ilona-u. 63.) meg tudja a javaslatot szerezni, feltétlenül olvassa el, mert igen sok olyan új gondolatot tartalmaz, amelyekkel a kérdések megoldásánál feltétlenül számolni kell.

A másik jelentős véleménynyilvánítás *dr. Czigliányi Aladár* sásdi kir. vezető járásbírónak a „Magyar Jogi Szemle“ 1939. évi november havi számában „A vadkár-kérdés“ címen megjelent rendkívül értékes és alapos tanulmánya, amelynek ismerete ugyancsak kétségtelenül nagyon hasznos lesz a végleges állásfoglalásnál.

A füzet a Központi Sajtóvállalat Rt-nál (V., Honvéd-utca 10.) kapható, ára 2.40 P.

Biró Zoltán.

Zur Revision des Jagdgesetzes. Von Z. Biró.

Das ungarische Jagdgesetz (G. A. XX, 1883.) bedarf zweifellos einer zeitgemässen Neugestaltung und diese Frage ist im Arbeitsprogramm der interessierten Kreise wieder Gegenstand eifriger Besprechungen. Der Landesforstverein betraute eine Sonderkommission mit der Festsetzung jener Grundsätze, die der *Waldjagd* — im Rahmen einer gesunden Forstwirtschaft — entsprechende Entwicklung sichern sollen.

Der Bericht der Kommission wird zwecks Genehmigung der am 25. d. M. stattfindenden ausserordentlichen Generalversammlung des Vereins vorgelegt und die Stellungnahme der Forstwirtschaft soll nachher mit den rein jagdlichen Interessenvertretungen besprochen werden um mit womöglich einheitlichem Vorschlag den Weg des neuen Gesetzenwurfes zu ebnen.

Verf. gibt deshalb ausführlichen Aufschluss über die in der Kommission nach eingehenden Erwägungen zur Geltung gelangten endgültigen Gesichtspunkte, die die nachstehenden Fragen betreffen: Eigentumsrecht des Wildes, Grösse des Jagdgebietes, Schonzeiten, Wildschaden, Hege des Wildes, Jagdverwaltung, Strafverfahren, Pachtung der Gemeindejagden, Jägerprüfung, Aufsichtspersonal, Jägervereine und Jagdvermittlungsbüros.

À propos de la revision de la loi sur la chasse. Par Z. Biró.

La question est vivement débattue à l'heure actuelle dans les milieux des groupements professionnels. L'Association Nationale des Sylviculteurs a nommé une commission spéciale, chargée de formuler les principes qui semblent assurer à la *chasse en forêt* un développement convenable dans le cadre de la saine gestion des forêts.

L'Auteur rend un compte détaillé des travaux et de la prise de position de la Commission.

The Revision of the Game-Law. By Z. Biró.

The problem in question is now a subject of lively discussion in circles concerned. The Hungarian Forestry Association entrusted a special commission with the settlement of those principles, which may ensure a proper development of wood-hunting in the frame of a sound forestry.

The author reports in detail about the points of view laid down by the commission.